

Příслови jsou moudra vyplývající ze zkušeností, která jsou předávána z generace na generaci. Jedná se o rčení, která v sobě obvykle ukrývají rady do života.

Příslloví, stručné a výstižné rčení, vyjadřuje běžně uchovávané myšlenky a domněnky. Příslloví jsou součástí každého mluveného jazyka a jsou propojena s dalšími formami lidové kultury stejně jako hádanky a pověry, které mají svůj původ v ústní tradici. Srovnání přísloví z různých částí světa ukazuje, že stejné jádro moudrosti může být shromažďováno za rozdílných kulturních podmínek a v různých jazycích. Biblické přísloví Oko za oko, zub za zub, má například svůj rovnocenný ekvivalent v etnické skupině Nandiů ve východní Africe. „Za kozí kůži koupíš kozí kůži a za tykev dostaneš tykev“. Obě tvoří část kódů chování a jsou příkladem použití přísloví pro přenos kmenových moudr a pravidel chování. Často můžeme nalézt stejné přísloví v různých variantách. V Evropě může toto být jako následek mezinárodní měny latinských přísloví ve středověku. Příslloví, v angličtině známé jako Lepší vrabec v hrsti než holub na střeše, má svůj původ ve středověké latině, a jeho varianty můžeme nalézt v rumunštině, italštině, portugalské, španělské, německé a islandské. Mnoho biblických přísloví má své obdoby ve starověkém Řecku. „Mírná odpověď odvrací hněv“ znal již Aeschylus a rovněž Šalamoun a „lékaři, uzdrav sám sebe“ (Luke 4:23), znali již Řekové.

Určité stylistické podobnosti jsou vidět u přísloví ze stejných částí světa. Přísloví středního východu často využívají hyperbolu a barevné ilustrované formy výrazů. Typický je pověstný egyptský popis šťastného muže: „Hodte ho do vody řeky Nil a on se vynoří s rybou v puse“. Klasická latinská přísloví jsou výstižná a stručná. (například Praemonitus, praemunitis: „Předem připraven, lépe vyzbrojen“). Mnoho jazyků využívá v příslovích rým, aliteraci a hru se slovy, jako tomu je u skotského přísloví: „Mnoho malých věcí dělá jednu velikou“. Lidová přísloví jsou běžně ilustrována jednoduchými obrázky – předměty domácí potřeby, zvířaty z farmy, domácími mazlíčky a událostmi z denního života.

Příslloví pocházejí z mnoha zdrojů, u spousty z nich není autor uveden. Jejich první výskyt v literární formě je často adaptací ústního rčení. Říká se, že Abraham Lincoln vymyslel rčení „Nevyměňuj si koně uprostřed proudu“, ale mohl jen použít již existující přísloví. Oblíbené užívání starších přísloví někdy vede k vytvoření nových. Například biblické: „Láska k penězům je původem všeho zla“. Mnoho současným přísloví se vztahují k zastaralým zvykům. Běžně užívané: „Pokud ti čepice padne, nos ji!“ se vztahuje ke středověké čepici bláznů. Přísllovce někdy představují pověry „Svatba v květnu, lítost na vždy“, počasí „Deštivo před sedmou, slunečno před jedenáctou“, lékařské rady „Brzy do postele, brzy z postele a budeš zdravý, bohatý a moudrý“.

1. Jak být dobrým kamarádem (jak si udržet přítele)

Chceš-li ztratit přítele, půjč mu peníze. (Česká republika)

I kdyby byl tvůj přítel celý z medu, neolizuj ho!

(Slovensko)

Cesta k domu přítele není nikdy příliš dlouhá.

(Bulharsko)

Přátelství je zlatá niť, která se snadno přetrhne. Může se znovu navázat, ale uzel už zůstane navždy. (Slovensko)

Kdo bojuje s mečem, sejde mečem. (Polsko)

Lásku může zabít pravda, přátelství lež. (Slovensko)

Když jednou zradíš přítele, zradíš i sebe na zbytek života. (Bulharsko)

Pokud máš plnou kapu, kamarádi si tě najdou.

(Slovensko)

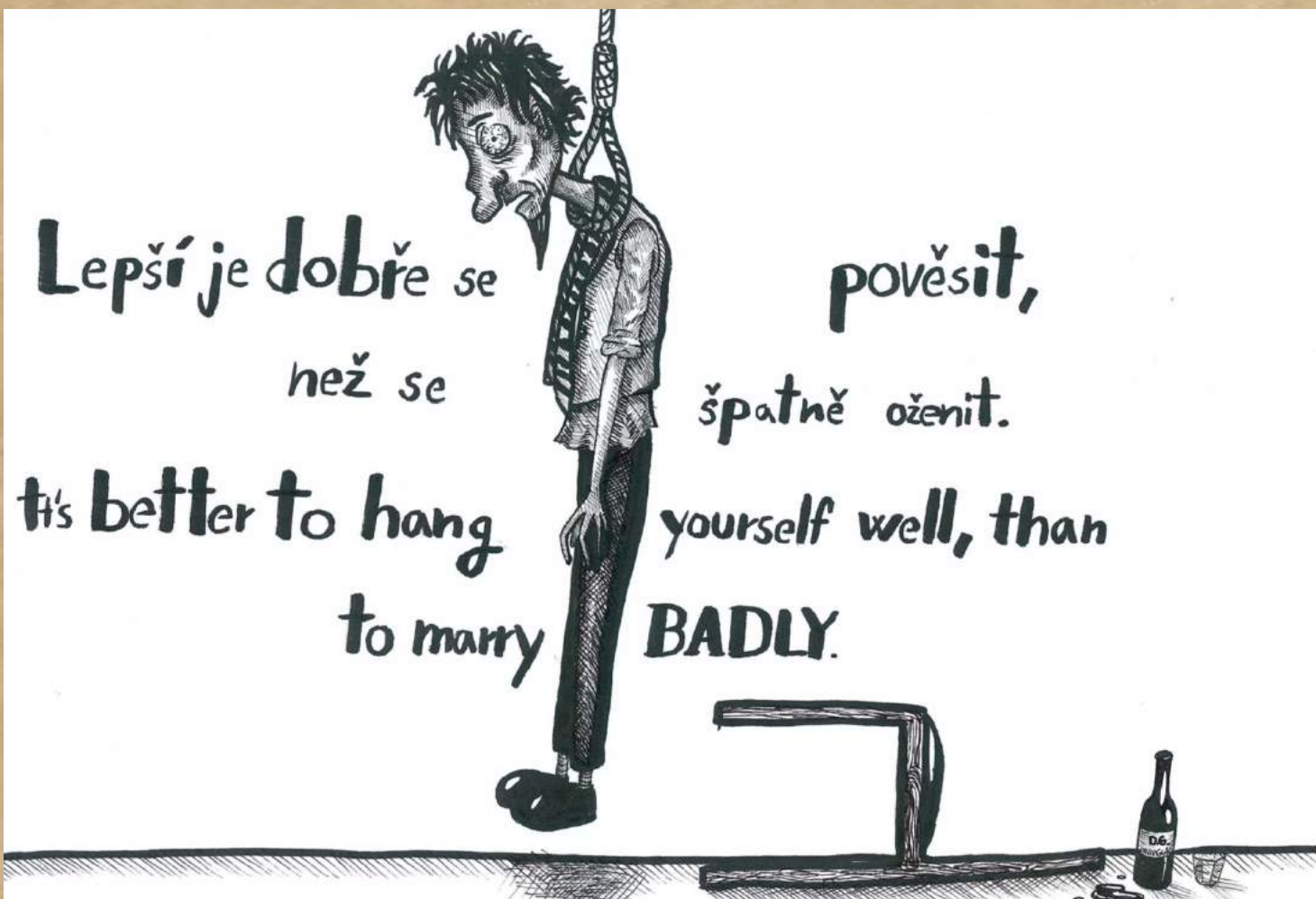
Mnoho kamarádů bylo ztraceno kvůli vtipu, žádný tak ale nebyl získán. (Česká republika)

Jediný způsob, jak mít přítele, je být přítelem.

(Bulharsko)

Není víno, nejsou řeči, nejsou peníze, nejsou přátelé.

(Slovinsko)

Lepší je dobře se

než se

it's better to hang
to marry

pověsit,

špatně oženit.

yourself well, than
BADLY.

Budme přátelé, splácejme si naše dluhy. (Slovensko)

Být přítelem neznamená někoho dobře znát, ale být součástí jeho osobnosti. (Bulharsko)

Dobří přátelé se podělí o jednu jahodu. (Slovensko)

Teplé jídlo, vřelé přátelství. (Česká republika)

Opatruj dobrého přítele jako o vzácný poklad.

(Slovensko)

Je lepší mít 100 kamarádů než 1 nepřítele. (Česká republika)

Na přátelství je nejlepší, že člověk může dávat člověku.

(Lotyšsko)

Kvůli novým přátelům nezapomeň na staré.

(Slovensko)

Jedno slovo moudrým stačí. (Portugalsko)

Ten, který miluje svého přítele, nelituje investice.

(Slovensko)

2. Význam přátelství

Přátelství má blízko k nenávisti. (Slovensko)

Raději půjdu temnotou s přítelem, než sám ve dne.

(Bulharsko)

Nechraň sám sebe plotem, ale raději kamarády. (Česká republika)

Dobrý přítel je vzácnější než zlato (Slovensko)

Kdo druhému jámu kopá, sám do ní padá. (Slovensko)

Možná jsi obyčejným člověkem pro svět, ale možná jsi celým světem pro jednoho člověka. (Bulharsko)

Špatná společnost s sebou nese nepříjemné důsledky.

(Slovinsko)

Ve starém příteli a starém víně se nezmýlíš. (Česká republika)

První přišel, první dostal. (Slovinsko)

Řekni mi, kdo je tvůj přítel, a já ti řeknu, kdo jsi. (Lotyšsko)

Když něco slíbíš, tak je to dluh, který musíš splatit.

(Slovensko)

Život bez přátelství nemá smysl. (Bulharsko)

Více hlav, více ví. / Mnoho očí vidí více než jedno.

(Slovinsko)

Skutečné přátelství je podobné moři – pomalu se zahřívá a pomalu ochlazuje. (Lotyšsko)

Nikdy není nic tak špatné, jak se to zdá. (Slovinsko)

Nikdy nemáme dost přátel a zdraví. (Slovensko)

Slovo není kůň. (Slovinsko)

Staří přátelé a staré víno je to nejlepší. (Slovensko)

Dva jsou lepší než jeden. (Česká republika)

Blaze těm, kteří mají přátele, běda těm, kteří je potřebují. (Slovensko)

Přátelé jsou jako hvězdy – nevidíš je vždycky, ale víš, že jsou. (Lotyšsko)

Je lepší mít hrst přátel, než auto plné prachů. (Slovensko)

3. Obecné důsledky pro mezilidské vztahy

Snídej sám, obědvej s přítelem a večeři dej nepříteli. (Česká republika)

Přátelství je to, co dáváš, ne to co získáváš. (Bulharsko)

Ubohous balerínu ničí i okraj sukne. (Polsko)

Štěkající pes málokdy kousne. (Slovensko)

To, co odložíme na později, neuteče. (Polsko)

Co obchází okolo, přijde zpátky. (Slovinsko)

Kohout přemýšlel o neděli a v sobotu mu usekli hlavu.
(Polsko)

Tichá voda břehy mele. (Česká republika)

Zahradníkův pes – někdo, kdo sám nejí, ale ani nedá druhým.
(Polsko)

Přátelství je prověřeno časem, tak jak je zlato prověřeno ohněm. (Bulharsko)

Chudákovi vítr vždycky fouká do očí. (Polsko)

Dobré věci se stávají těm, kdo je očekávají. (Portugalsko)

To nejvzácnější je očím neviditelné. (Bulharsko)

Dvakrát nevstoupíš do jedné řeky. (Polsko)

Dobrá rada nad zlato. (Česká republika)

Kde se dva perou, třetí toho využívá. (Polsko)

Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. (Česká republika)

Malý prst a malá hlava jsou školácké výmluvy. (Polsko)

Přítel v nouzi je skutečným přítelem a je vždy šťastný, když uspěješ. (Bulharsko)

Kdo se směje naposled, směje se nejlépe. (Portugalsko)

Ryba a host třetí den smrdí. (Česká republika)

Kde je vůle, tam je cesta. (Portugalsko)

Ráno moudřejší večera. (Česká republika)

Ne vše, co se třpytí, je zlato. (Portugalsko)

Kde rodina v rozbroji, tam je zlato na hnoji. (Česká republika)

Je lepší se dobře oběsit, než se špatně oženit. (Česká republika)

Každý by si měl zamést před vlastním prahem. (Česká republika)

Kde je život, tam je naděje. (Portugalsko)

Netroufnul si, nic nezískal. (Portugalsko)

4. Jak poznat opravdového kamaráda.

Važte si přítele, který vás napomíná. (Slovensko)

Přátelé jsou lidé, kteří se nikdy neptají na cestu – jen tě následují, bez ohledu na to, jak vypadá. (Bulharsko)

Co se škádlívá, to se rádo mívá. (Česká republika)

Všichni slyší, co říkáš. Přátelé poslouchají to, co říkáš. Jen ti nejlepší ale slyší i to, co neříkáš. (Bulharsko)

Vrána k vráně sedá. (Česká republika)

Skutečné přátelství nezná mezí. (Bulharsko)

Přítelem není ten, kdo tě miluje, když se daří, ale ten, který pomůže v neštěstí. (Slovensko)

Opravdový přítel tě nikdy nerozpláče. (Bulharsko)

V nouzi poznáš přítele. (Česká republika)

Staré přátelství nerezaví, staré přátelství nezapadá.
(Lotyšsko)

Bohatství není přátelský rádce. Opravdový přítel je skutečný poklad. (Bulharsko)

Vzhled může být klamavý. (Slovinsko)

Nejlepšího přítele poznáš, když jsi v nouzi. (Bulharsko)

V nouzi potkáš přítele.
You meet a friend
When times
are tough.

Dobrá studna ti dá vodu v suchu, dobrého přítele poznáš v nouzi. (Slovensko)

Zdání klame. (Portugalsko)

Přítakávač není vděčný přítel. (Slovensko)

Přítel miluje ve všech časech. (Lotyšsko)

Neposuzuj knihu podle obalu. (Portugalsko)

Přítele poznáš v nouzi. (Slovensko)

Přítel je ten, kdo ví o tobě to nejhorší, a přesto tě stále respektuje. (Lotyšsko)

Přítele potkáš ve zlých časech. (Slovinsko)

Zlato je testováno v ohni, přítel v neštěstí. (Slovensko)

Skutečná zkouška přátelství je a zůstává v neštěstí.
(Lotyšsko)

Zdroje:

1 <https://www.engvid.com/english-resource/50-common-proverbs-sayings/>

2 <https://www.britannica.com/art/proverb>

Základní škola Ostrava, příspěv. org.
Gen. Píky 13A
Ostrava

Projekt Erasmus+ 2015 - 2018

Tento projekt byl realizován za finanční podpory programu Erasmus+ Evropské unie.

Za obsah publikace odpovídá výlučně autor. Publikace nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejím obsahem.